

# UNITÁRIUS ÉLET

IV. ÉVFOLYAM, 9. SZÁM.

1950. SZEPTEMBER 15.

„Különb-különbféle eretnokségek hogy támadnak, szükség lenne, hogy eképen a választottak megpróbáltassanak. A küldött Istennek nyája, melynél az írásnak igaz magyarázatja legyen, szükség, hogy ez világ előtt eretnek nevet viseljen. Az igaz keresztény effélével nem gondol, az igazságnak az ő ismeretéből magát nem hagyja elvonni.”

(David Ferenc: Rövid útmutató, Gyulafehérvár, 1567.)

## SZÓRVÁNY

egyházközseink multjának és jelenlegi életének ismertetésével találkozunk olvasóink lapunk mostani és jövő számában. Pillanatfelvételek ezek a rövid vázlatok a szórványgondozók lencséjén keresztül. Ez a történeti visszapillantás a szórványok életére egy nagy lelki toborzó és egyben seregszemle is. Megvizsgáljuk, posztjukon vannak-e az előretolt őrszemek? Szeplőtelek-e a lobogók, amiket a zászlótartók gondozására bízunk, s csorbitatlanok-e a fegyverek, oh nem az öldöklés ördögi ésszel összeszerkesztett fegyverei, de a lélek hüvelyéből kiröppenő ama fénylő fegyverek, amelyek életet, hitet, unitárius öntudatot élesztő és ébrentartó fegyverei egy magasabbrendű világ és életforma kialakításáért vívott nemes harcunknak. Szórvány! Milyen gyászosan hangzik e szó! Akár egy állandó temetésre kongató harang fájdalmas zokogása hasítana a lelkünkbe. Szórványélet visszhang nélküli élet. Olybá tűnik, mint annak a némaságra ítélt embernek a sorsa, ki elfeledte már, az élő emberi szó vigasztaló muzsikáját, csak lelke mélyén dereng talán egy homályos emlék arról, hogy az érzéseket szavakká lehet sűríteni, — csak amikor az öntudat mélyén gomolygó foszlányokat — mint gyermek a játékkockákat, tagolható szavakká próbálja összeilleszteni; döbben rá: hiába minden erőfeszítés, hiányzik a dinamikus erő, ami a szavakat az ajkak peremére röptetné, — S a ki nem mondott szavak, mint fagytól vert madarak hullanak vissza a viaskodó lélek sötét mélységeibe. — Ám ez a kép csak a felületes szemlélet felületes megállapításának eredménye csupán. Mert a szórványsors nem állapot, de feladat, nem negatív tehetetlenség, de pozitív cselekvőség, küldetés, elhívás és különösképpen felelősségvállalás! Szórvány unitáriusnak lenni felelősségvállalást jelent, mert kiállásomban, magatartásomban, egész erkölcsi felépítettségemben azoknak a tesvéreimnek életét hitét, öntudatát és törekvéseit kell visszasugároznom, akiknek köréből a Gondviselés különös rendelése folytán kiszakítottam. — A szórvány unitárius élete éppen azért tükör, amelyből ha csak egyetlen egy arc hajlik is feléje, ezer és ezer figyelő, bíráló és felelőségre vonó tekintet sugárzó fénye ragyog vissza rá. Jaj annak, kinek tekintete nyomán ez a tükör homályba borul! — De nemcsak küldetés a szórvány unitárius élete, hanem harc is. Önön erejére utalva gyakran tizezrek igazságaért kell egyedül viaskodnia. Milyen könnyű hősként kiállani egy igazság mellett annak, aki mögött talpig acélba öltözött hadoszlopok állanak, mint hadakozni a szórványkatonának, akinek utolsó lehelletéig kell igazát védelmeznie, mert nincsen senki, aki a harc hevében lehanyatló kezéből az igazság hófehér lobogóját ismét magasra fölemelje.

Szórványaink életrajzának olvasása nyomán megnyugvással állapíthatjuk meg: szórványban élő testvéreink tudják, érzik és cselekvőleg tanúsítják, hogy sorsuk nem a számkivetettek, de az elhivatottak sorsa.

Hadd szóljunk hát örvendező lélekkel: „Szórvány-őrszemek! derekasan álljátok a vártat, dicséret néktek, s áldás munkátokra.”

## ÁHITAT

Mennyei Atyám! Vedd kedvesen szívem hálaáldozatát és áldd meg azt. Áldj meg engem is. Add nekem azt, amit a világ nem adhat és el se vehet: az igaz lelkek örömét, a tiszta szívű emberek boldogságát, a békét. Erősítsd meg szívemben a hitet, hogy Te az enyém vagy és én a Tied vagyok és így se élet, se halál el nem szakíthat a Te szerelmedtől. Vond gondviselésed szárnyai alá mindazokat, akikre naponta féltő szeretettel gondolkodom, akiknek boldogságától az én boldogságom függ. Tisztíts meg engem ízsóppal és kenj föl szent szolgálattételre. Járáss mindnyájunkat az irgalmasság és az igazság útján, hogy idvességhez jussunk. Végezetül pedig tedd el nekünk „az igazság koronáját”. Amen.

„A BOLDOGSÁG ISKOLÁJA”.

Máté V. 1—10.

A század elején egy texasi gazdag ember nagy összegű alapítványt hagyott végrendeletével szülővárosára azzal a kikötéssel, hogy annak kamataiból egy olyan iskolát létesítsenek és tartsanak fenn, melyben az ifjú nemzedéket a boldogság titkára tanítják. A bíróság azonban érvénytelenítette a végrendeletet azzal az indoklással, hogy ezen a világon nincsenek olyan bölcs tanítók, akik embertársaikat a boldogság titkaira meg tudnák tanítani. Így „A boldogság iskolája”-ból, melyről a texasi atyafi álmodott, semmi se lett.

Nem csoda, hiszen még azt megmondani is nehéz, hogy mi is a boldogság: hát még tanítani! Mindenki más-ként képzei el és igyekszik feléje. Más egy öreg cigány és más egy fiatal leány boldogsága. Sok ember van olyan is, aki a felé a gondolat felé hajlik, hogy a boldogságot ebben a boldogtalan világban talán el se lehet érni soha.

Jézus, az élet nagy tanítómestere nem így gondolkozott. Az Ő küldetése éppen az volt, hogy embertársait a boldogság titkára megtanítsa; nemcsak, hanem arra a példát is megmutassa. Vedd elő — kedves testvérem — bibliádat. Olvasd el és szíveld meg az Ő hegyi beszédét, amint azt a Máté evangéliumában írva találod. Forgasd meg lelkedben különösen azt a szakaszt, amelyben kifejezetten arról beszél, hogy kik a boldogok.

Lehet, hogy nem mindent fogsz először érteni belőle. Az azonban már az első olvasásra is világos, hogy a boldogság lelki kérdés, — egy bizonyos lelki állapot.

A közfelfogás az egészséget tartja a boldogság első kellékének. Az egészség fontosságát maga Jézus sem hagyta figyelmen kívül. Az a tény, hogy nevével kapcsolatosan bizonyos betegségek gyógyításának híre került forgalomba és maradt fenn a mai napig, — akár miként gondolkodik is valaki gyógyításai felől, hogy azok valóban megtörténtek-e vagy se, — annyit mindenesetre bizonyít, hogy a test és a lélek kölcsönhatását, miszerint lelkünk boldogságát testünk egészségi állapota is befolyásolja, már Jézus is felismerte.

Az emberi szervezet a világ legkomplicáltabb gépezete. Egészséges működésének meg van a maga természetes törvénye, mely ellen büntetlenül vétetni nem lehet. Az egészséges élet szabályait megtanítani pedig már nem lehetetlen. Ismereteink e téren egyre nőnek. Az orvostudomány mai fejlettsége folytán egy munkás-ember pl. ma többet tud az egészséges élet szabályairól, mint amennyit Sokrates vagy Julius Cézár tudott. Csak az a baj, hogy a szabályhoz nem alkalmazkodunk. Az ember az egyetlen állat a világon, aki akkor is iszik,

amikor nem szomjas, és akkor is eszik, amikor nem éhes,  
— mondotta bölcsen valaki.

Wordworth-nak van egy kedves költeménye. „Boldog harcös” a címe. Az evangélium lelke lüktet benne: a boldogság forrása az igazságért vívott harc tudata még akkor is, ha a harcban megsebesültünk vagy elesünk. Más szavakkal: „Boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa.” Pál apostol törekény testű, gyöngé, beteges ember volt; hitéért üldözték, börtönre vetették. S még is Ő volt a világ egyik legboldogabb embere. Boldogságának forrása éppen az Úr Jézus evangéliumáért folytatott küzdelme s e küzdelemben kapott sebei voltak. Küzdelmes életének alkonyán boldogan mondta: „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam.” (II. Tim. IV. 7.)

A boldogság tehát — amint Pál apostol esetéből is látjuk — egy olyan lelki állapot, amely az élet külső adottságaitól, végeredményében még a test egészségi állapotától is független. Ezt az állapotot azonban a lelki-életnek csak egy olyan magas fokán lehet elérni, amilyenén Pál apostol élt. Az ember számára, aki a lelki-életnek ilyen magas fokára jutott, a vallás nem bizonyos életszemlélet csupán, még kevésbé bizonyos hittételek elfogadása, hanem Isten jelenlétének érzete szívében. Isten jelenlétének érzete életének külső adottságaitól, szerencsés vagy szerencsétlen, egészséges vagy beteges állapotától függetlenül, békével és boldogsággal tölti el szívét. „Boldogok, akiknek szívük tiszta, mert ők az Istent meglátják.”

A lelkiéletnek már nincs is ennél magasabb foka,

csak az, amelyen Jézus élt. Az Ő lelkiéletének színvonalja volt az emberek között a legmagasabb. Ezért volt Ő tökéletes ember. „En és az Atya egyek vagyunk” — mondá. Ő nem csak szívében érezte Istent, hanem minden érzése, gondolata, akarata egy volt Istenével. Isten-nel való lelki egysége a magyarázata csodálatos lelki-erejének a Getsemáné-kertben, amikor szívében a halál gondolatával megbékélve mondta: „Atyám, legyen meg a Te akaratod” s fenn a keresztfán, amikor lelkét a mennyi Atya kezébe ajánlotta.

A boldogság, amiként azt Byron is oly találóan mondta, két ikergyermekekben jött a világra. Csak egyik a másik boldogításában találják meg boldogságukat. A világ legboldogabb embere Jézus volt, mert Ő embertársai boldogításáért született, élt és halt meg a keresztfán.

Boldog szeretnél lenni, — testvér? Előtted a példa! Élj az egészséges élet követelményei szerint. Harcolj meg a nemes harcot a megismert igazságért. S őrizd meg szíved tisztaságát. Lehet, hogy sebeket kapsz és elesel. Nem baj. Az Isten veled van. Igazságod és szíved tisztaságának tudata elesettségedben is boldogít s fölemel. „En” és „Enyém” helyett tanulj meg többes-számban gondolkodni és élni: „Mi” és „Mienk”. A boldogság közös kincs, csak együtt, embertársaink boldogításával juthatunk hozzá. Ne felejtse el az Úr Jézus figyelmeztető szavát: „Aki meg akarja tartani az ő életét elveszti azt, aki pedig elveszíti az ő életét én érettem, megtalálja azt”. (Máté XXVI. 25.)

dr. Csiki Gábor

## „A szórványban élő hívek egyházunk mécsesei”

37 éve szolgálom egyházamat, mint szórványgondozó lelkész. Azok a sebek, amiket szívemen ejt az élet, mindannyiszor behegednek, valahányszor visszaemlékezem a megtett útra.

A szórványgondozó lelkész útja nagyon göröngyös. Amikor mások csöndes magányukban alusznak, ő utazik a sötét éjszakában. Legtöbbször elfáradva érkezik rendeltetési helyére, de nem szabad mutatnia, hogy fáradt vagy álmos; neki mindig örvendeznie kell, mert a hívei örömmel fogadják. Reá igazán álfanak Jézus szavai: Terhes az én ígám, de gyönyörűsége.

Mint ifjú lelkész, egyik szórványomba, Erzsébetvárosra — ahol vallásos estélyt rendeztünk az építendő templom javára — este 8 órakor érkeztem meg 26 kilométeres gyaloglás után, a hegyeken keresztül, Haranglábról. Híveim összegyülekezve, a nagy havazás miatt aggódva vártak; már-már azt hitték, hiába. Annál nagyobb volt a közös öröm, amikor megérkeztem. Egyik hívem átkarolva így szólt: — Kedves papom, tudom, fáradt vagy. De fáradságod nem lesz hiábavaló, mert a **szórványban élő hívek egyházunk mécsesei, melyek előre világítanak s egykor majd egyházközségeket alapítanak.**

Sok éven keresztül, még azután is fülemben csengtek hívemnek a szavai, mikor Erzsébetváros már anyaegyház lett.

De még jobban a szívemre hatott, amidőn az egyik dányáni szórványban élő hívem megieckéztetett. Ugyanis egy összejövételünk alkalmával tanácsomat kérve elmondta, hogy három testvér közül az egyik, akinek a földje osztzkodás folytán a másik két testvér földje közé esett, el szeretné azt adni. Őt kínálja, mert a testvérei nem akarják megvenni s tanácsomat kérte, hogy megvegye-e. Szeretettel a vállára tettem a kezem és megkérdeztem: — Mondja csak, Ferenc gazda, mekkora az a kérdéses terület? Ferenc gazda a szemembe nézve, szerényen azt mondta: — Három vékás. Erre szinte könyörögtem, hogy meg ne vegye, hiszen sok bajt és keserűséget fog okozni: a másik két testvér jobbról-balról három-négy év múlva úgy elszántja, hogy nem marad egy barázdája sem.

Teltek az esztendő, gyakran találkoztunk Ferenc gazdával, mindig örvendeztünk, de ez a földkérdés többé nem jött szóba köztünk. Négy év múlva aztán igen kedves levelet kaptam tőle. Tudatta, hogy 1932. év július 10-én nagy családi ünnepe lesz s kért, hogy tiszteljem meg a házáat megjelenésemmel. Örömmel mentem s Ferenc gazda nagy meglepetésemre előadta: családi ünne-

pének oka az, hogy az a kérdéses háromvékás föld nem-hogy elveszett volna, hanem őt holdra emelkedett.

Elgondolkoztam s megállapítottam, hogy milyen csodálatosak az Istennek útjai s milyen bölcseséggel vannak megáldva a szórványban élő hívek. Ők mernek, mi félünk a tettek mezejére lépni, s ezért maradunk le. Nálunk, unitáriusoknál, sem lehet jelszó: Egy-két emberért nem érdemes áldozatokat hozni. A nagy egyházak csak egy embert is felkeresnek, beszervezik s egyre-másra alakítják az egyházközségeket. Mi mindig vesztes felek leszünk, ha nem ismerjük fel, hogy a **szórványban élő hívek egyházunk mécsesei, melyek előre világítanak.**

Buzogány Kálmán

## Szórványaink

### Duna-Tiszaközi szórványegyházközség

#### Kecskemét

1920 előtt 2—3 család — 10 lélek — volt ismeretes Kecskeméten, mint unitárius. A 20-as évek után kezdte meg unitárius híveink számbavételét Kecskeméten és környékén. A 30-as évek vége felé már 76 unitárius munkás, tisztviselő és katona családot tartunk számon a Cegléd, Kunszentmiklós, Újkécske, Tószeg által bezárt területen.

1930-ig csak a Kecskeméten ismert unitáriusok jöttünk össze időnkint a ref. egyházközség presbiteri termében ismerkedni, tervezgetni és elbeszélgetni. Ekkorra már a vidék is be volt szervezve és első unitárius istentiszteletet ugyanott Ferencz József lelkész tartotta 20—25 jelenlévő hívő részére. Nemsokára a nagy nyilvánosság elé léptünk, és a ref. templomban tartottuk istentiszteleteinket, majd néhány év múltával a kisebb, de igen kedves kecskeméti evangélikus templomban, egészen a felszabadulásig évenként négy alkalommal úrvacsoraosztással.

Mikor a 30-as évek elején néhai Józán Miklós püspöki vikárius úr első ízben tartott istentiszteletet körünkben, városunk püspöknek kijáró dísszel és tisztelettel fogadta. Józán Miklós és dr. Csiki Gábor, de más lelkész-társaik részére is fogadot bocsátott a város rendelkezésre, melyen meglátogatták az unitárius családokat. Az unitárius név és szellem ismertté vált Kecskeméten és

megbecsülésnek örvendett. A helyi név és címtárban a szórvány és tisztikara mindig fel volt véve, a helyi sajtó mindig készségesen állott rendelkezésünkre. A vallásos élet élénkségét igazolja, hogy híveink 4 úrasztali terítőt adományoztak (Hideg László Kalocsa, Zilahy Andrásné Kiskunfélegyháza, Medgyesi Istvánné Kecskemét és Rédiger Károly Budapest), továbbá két úrvacsorai ezüstserleget, belül aranyozott (Szakáts Ödönne Rédiger Ilonka Kecskemét és alsójárasi Pápai István Kecskemét), egy úrvacsorai ezüstkancsót belül aranyozva (Szakáts Ödönne Kecskemét) és egy ezüstantyért (Rédiger Károly Budapest). Kecskeméten 3 ízben volt konfirmáció. Volt olyan iskolai év, amikor 12 unitárius növendéket tartottunk nyilván. Hitoktatást ezidőtájt Budapestről hetenkint lejáró lelkész látta el, majd később a szórványgondnok. Több ízben volt keresztelezés, esketés, temetés.

A második világháború alatt és után kecskeméti és környéki unitárius híveink szétszóródtak, nagyrésztük eltávozott körünkből. Ma körülbelül 35–40 hívünk él Kecskeméten és környékén. A felszabadulás után dr. Csiki Gábor püspöki helynökafia tartott első ízben unitárius istentiszteletet a Jókai-u. 39. sz. alatti gyülekezeti termünkben (gondnoki lakás) majd több alkalommal Bencze Márton lelkész. Mostanában egy-egy istentiszteleten 40–50-en vagyunk jelen, kik unitárius és más felekezetűek közül kerülnek ki. Az utóbbi időben tőlünk kitért egy hívünk, hozzánk betért Soós Zoltán atyánkafia negyed magával.

Isten jóvoltából a jelenben és a jövőben is igyekszünk buzgón ápolni unitárius hitünket és szolgálni anyaszentegyházunkat.

**P. Buzogány Lajos**  
egyházköri tanácsos  
szórványgondnok

#### Rákoshegy

A hívást meghallottam, rákoshegyi szórványterületről, készséggel teszek visszapiantást, rövid kis történet, de annál áldásosabb. Azóta is lelkünk sokszor megújódott, sokszor kaptunk ige által biztatást, bátorítást, hogy el ne tévelyedjünk. Amióta szórványéletünk működik, nem érezzük magunkat olyan árvának, olyan elhagyottnak, mint azok az unitárius testvéreink, akiknek nem szól a hívogató harang, akik csak egyedül Istenükkel beszélgethetnek, mert talán rádiót nem hallgathatnak, nem hallgathatják az orgona szelíd hangját sem, nem kaphatnak lelki vigaszt Isten szolgájától. Mennyivel boldogabbak vagyunk mi, akik hitéletünket 1945-ben egyestítettük, amikor ostrom után a vihar elült, de lelkünk még fáradtan zihált, akkor megkerestem hitestvéreimet s boldogan köszöntöttük egymást és mindnyájan egyformán vágytunk Istenünkhöz, hogy megköszönhessük lelkipásztorunkkal együtt, hogy a mennyei Atya vigyázott reánk, megtartott a veszedelmek között. Gyalog messze van a Hőgyes Endre-utcai templomunk, úgyszintén a Koháry-utcai is. Ezt hamar megérezte Bencze Márton tiszteletes úr és feleségével együtt jöttek át gyalog és csakhamar jött dr. Csiki Gábor püspöki helynök úr is, úgy, ahogy mondta: „Az apostolok lován jövék, — és még azután többször is (mert akkor még ostrom után semmiféle jármű nem volt). A reformátusok készséggel adtak helyet az Imaházukban, a kántorizálást Józsa Dénes ny. ref. igazgató-tanító szívesen végzi el, ha nincs akadályozva. Józsa Dénes ilyenkor azt szokta mondani: „Olyankor én is veletek otthon járok Székelyországban.” A rákoshegyi unitáriusok száma negyven. Istentiszteleten szépen összejövünk, sajnos van úgy is, hogy hiányoznak is, mert a mai rohanó életünkben sokszor másfelé is kell eleget tenni. Igyekeztünk megszerezni a kegyszereket, 1948-ban és 49-ben szép szórványnapot rendeztünk. Gyermeknevelés karácsonykor ajándékot adtunk. Ez évben három rákoshegyi ifjú konfirmált, jelenleg a tanulók száma 4.

A rákoshegyiek jó unitáriusok, jólesett látnom, hogy családlátogatás alkalmával Bencze Márton tiszteletes urat mindenütt egyformán benső örömmel fogadták, megnyilvánult a szeretet, az alázatosság. Adjad, Uram Isten, hogy ezután is mindig belső és külső békeességben élhessünk.

Pál apostol Zsidókhöz írt levele 112. 6. v.

„A hit nélkül pedig lehetetlen dolog, hogy valaki neki kedves legyen: mert aki Istenhez járul, ennek hinni kell, hogy vagyon Isten és, hogy jutalmat ad azoknak, akik őt keresik. Ámen.”

**Albert Jánosné**

#### Felsőgöd

Felsőgödön 18, Alsógödön 10, Dunakeszi-Alagon 10, Sződligeten 4, Vácon 6, összesen 48 unitárius hívünk él, akik mind a székelyföldről származnak. A gyülekezet minden tagja, az egy év óta szokásos negyedévi és nagyünnepi istentiszteletek tartása alkalmával a felsőgödi református templomban szorgalmasan meg szokott jelenni. Istentiszteleteinkre szép számban el szoktak jönni ref. és evangélikus hitestvéreink is, sőt Erdélyből származó rk. is. A jelenlévők száma 30–65 szokott lenni esetenként.

A multból csak annyit jegyezhetek fel, hogy amíg az egy negyedévi és nagyünnepi istentiszteleteket nélkülöztük, Budapestre ritkán vagy egyáltalán nem mehettünk istentiszteletre, hanem a ref. és evangélikus istentiszteleteken vettünk részt.

Jólesően emlékezünk vissza 1947 nyarára is, amikor Bencze Márton lelkész atyánkafia kerékpáron végigjárta felső- és alsógödi, dunakeszi-alagi, sződi-szödligeti és váci unitárius családokat. Családi otthonainkban ő volt az első unitárius lelkész.

Mi, Felsőgöd és környéke unitárius szeretettel várjuk az itt tartandó istentiszteletre lelkipásztorunkat.

Szőke Gergely

## Vasárnap a szórványban

Szórványban, lelkész nélkül, unitárius életet élni: nem könnyű.

Én is laktam oly faluban, hol rajtam és gyermekeimen kívül csak két unitárius élt. Ilyenkor az összetartozás érzése főleg tettekben nyilvánul meg. („Arról ismerik meg, hogy az én tanítványaim vagytok, hogy szerettek egymást...”)

Az unitárius öntudat formálásának kialakítása inkább a második nemzedéknél jelenthet nehézséget. A szülő, aki évtizedeken át szórványban él, gyakran érezheti, hogy buzgó érzése nem pótolhatja a közösségi élményt és gyarló szavaival nem bírja felidézni az Aranyosvölgye, a Kolozsvári kollégium, a homoródségi falvak, a Nyikó völgye légkörét. Aki sohasem járt ezeken a vidékeken, nem érezheti azt, amit mi.

Hívjuk segítségül ilyenkor azokat a könyveket, melyek az unitárius multtal foglalkoznak! Három olyan könyvre szeretném ráirányítani szórványvezetőink figyelmét, melyek számunkra is új, friss, erőteljes élményt jelenthetnek akkor is, ha évekkal ezelőtt olvasták is őket. Az Erdélyen kívül született gyermekek és serdülők számára ezek a könyvek úgy fonódnak össze a szülők által emlegetett erdélyi Unitárius Egyházzal, ha olvasás közben és utána is hozzáfűzzük saját élményeinket.

**Jókai:** „Egy az Isten” című regénye még a közönyös ifjú lelkében is érdeklődést ébreszt. Jókai mesészővészt kell felhasználnunk először, de utána mindjárt következhet **dr. Gál Kelemen:** „Az unitárius kollégium története” c. könyve. Itt valóban nem igazodhat el a serdülőkorú olvasó egyedül, mert könnyen visszariaszítja a vaskos mű tárgyilagos stílusa, adatszerű közlési módja. De ha mi magunk is elolvassuk előbb az egész unitárius történelmet ábrázoló két vaskos kötetet, eseményekké, égetően időszerű olvasmányá bonthatjuk fel az unitárius kollégium történetét.

A Habsburg elnyomás álnok légkörében vívott életküzdelmünket ábrázolja **Gál Kelemen** történetírása, mikor évszázadokon át „még a lakások zugolyaiban” sem volt szabad „suttogni” a természettudományokról, a természettudomány világosságánál kifejlődő unitárius hitről. A kollégium tudós professzorai nem a vigasztalan éjszákát, hanem a hajnal szimbolikusan szép óráit, a pirkadatot használták fel arra, hogy egy szál fagygyúgyertya fényénél, összegyűjthessék és taníthassák az ember-Jézus igaz hitére az unitárius diákokat. Olyan jó visszagondolni rájuk s tudni, hogy testben-lelekben a mi őseink!

Különösen megindítóak és példamutatóak azok a fejezetek, ahol arról beszél a könyv, hogy még a pestis pusztításaitól is sikerült az unitárius diákokat megmenteni. A városokban százával temették a halottakat. De a szeretet mindig tűr, mindig remél és soha el nem fogy: a kollégium számára Kolozsvár határán, egy gyümölcsös-kertben, építenek hevenyészett fedeles színt s itt tanítják őket a professzorok, itt táplálják őket az aranyosszéki

esperések által küldött Aranyosszék falvaiban termett tiszta búzával, hogy a pestis két nagy előmozdítójától: a zsúfolt lakástól és a nélkülözéstől megóvják őket.

Ezek a jellemző részletek elenyésző töredékei a műnek, mely telve van élni akarásunk, egymás iránti szeretetünk tanúbizonyságaival.

Ugyancsak a Habsburg-elnyomás sötét korszakával, a tizenharmadik századbeli Torockó életével foglalkozik Gyallay Domokos regénye: „Vaskenyéren”. A könyv 26 esztendővel ezelőtt íródott, történelemszemlélete mégis a legkorszerűbb bírálatot is kiállja. Hőse, aki fejlettebb technikájú országokból tér haza Torockóra, a termelőeszközök fejletlenségében, az emberi erőt túlságosan igény-

bevevő, elavult bányászatban találja meg azt a hibapontot, ahol elsősorban segíteni kell a dolgozók helyzetén. De az emberek tudata még a jogászai és jogászok keresi a fejlődést. Valószínűleg a termelőeszközök fejlesztése is meghiúsulna a haszonleső főurak ármánykodásain. A könyv kitűnően ábrázolja a torockói dolgozók osztályharcát, mely akkor nem járt eredménnyel, de mégsem volt hiábavaló, mert a szabadságjogaiért harcoló Torockó példát adott az elkövetkező nemzedékeknek.

Szeretném, ha cikkemhez hozzászólnának és mások is ajánlanának hasonló könyveket szórványban élő hittestvéreink számára.

Sz. Weress Jolán.

## H i r e k

Lapunk nyomásában változás történt. Az Irodanyomtatvány Nyomdaipari Egyesülés munkaátcsoporthoz tartozása folytán ugyanis lapunk az „Üttörő”-nyomdában készül.

Ebből az alkalomból nem mulaszthatjuk el, hogy a „Műveltség”-nyomda dolgozóinak és vezetőségének lapunk technikai kivitele körül kifejtett munkásságáért és megértő támogatásáért köszönetet mondjunk.

Csiki Sára, dr. Csiki Gábor püspöki helynök és felesége leánya szeptember 2-án esküdték örök hűséget Boros Ervin mérnöknek a Misszióház templomában. Az esketési szertartást az örömapa püspöki helynök tartotta, aki szívhezszóló beszédben indította az élet útjára a fiatal párt.

A megható esküvői szertartás után a templomot színültig megtöltő közönség elhalmozta az ifjú párt jókívánságaival. A gyülekezeti teremben özv. Uzon Gyuláné, az Unitárius Nők Bibliaköre nevében virágcsokrot nyújtott át az ifjú párnak és keresetlen, meleg szavakkal tolmácsolta a Bibliakör jókívánságait.

Egyházunk vezetőjének és családjának örömeiben igaz szívvel osztozunk s a mi egy igaz Istenünk áldását kérjük a fiatal párra.

Dr. Gyulai Zoltán műegyetemi professzor afiát több neves tudós társával együtt a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium egyetemi tankönyv írására kérte föl.

Megállapodást kötött a Magyar Népköztársaság kormánya és a katolikus püspöki kar. Az egész magyar közvélemény nagy megnyugvással és örömmel vette tudomásul a megegyezés hírért. Szilárd a meggyőződésünk, hogy ez a megállapodás dolgozó néplünk és hazánk boldog, békés fejlődése érdekében meg fogja teremni a maga értékes gyümölcseit.

Budapesti egyházközségünk szept. 2-án tartotta idei évadnyitó gyülekezeti összejövetelét. Barabás István evangélikációja utáni műsoron Gyallay Domokos, Györfi István, Kovács Ibolya és Egyed Balázs szerepeltek.

Pestszentlőrinci gyülekezetünk havonkénti szokásos összejövetelét szeptember 3-án tartotta. Pethő István evangélikált, a műsort a pesterzsébeti gyermekek szolgáltatták.

### Budapesti unitárius egyházközség

Szeptember 24-én, az őszi hálaadó istentisztelet alkalmával úrvacsorát osztunk a Koháry-utcai templomunkban. Az Úr asztalára kenyeret és bort köszönettel fogadunk.

#### ISTENTISZTELET RENDJE:

1. Pesthidegkúton a ref. templomban szept. 17-én d. u. 4. 2. Budaörsön Stefánia-u. 13. szept. 24-én d. u. 4. 3. X. ker. Máv.-telepi prot. imaházban okt. 1-én d. u. 4. 4. Győrött ref. templomban okt. 8-án d. e. fél 12.

Az 1., 2. és 4. alatti helyeken az istentiszteletek úrvacsoraszolgálati vannak egybekötve; a szolgálatot mindenképpen Szolga Ferenc lelkész végzi.

Gyermekistentiszteleteinket okt. 1-én d. e. 10 órakor a Koháry-utcai gyülekezeti termünkben tartjuk. Kérjük híveinket, hogy gyermekeiket ezekre az istentiszteletekre küldjék el.

Gyülekezeti gyermekdelutánjainkat ebben az iskolai évben is megrendezzük minden hónap harmadik vasárnapján. Az első ilyen delután okt. 15-én d. u. 4 órakor lesz a gyülekezeti teremben.

#### Pestszentlőrinc és szórványal.

Pestszentlőrinc áll. telep. temp. szept. 24-én d. e. 11 ó. Pestszenterzsébet Imaházban (Rózsa-u. 4.) szept. 24-én d. e. 9 ó. Vecsés evang. temp. szept. 17-én d. u. 4 ó. Csepel ref. gyülekezeti terem szept. 24-én d. e. 11 ó. Soroksár ref. temp. szept. 24-én d. u. 6 órakor. Fenti helyeken őszi hálaadásra úrvacsorát osztunk.

#### Duna-Tiszaközi Unitárius Szórvány-egyházközség.

##### Istentiszteletek:

Mátyásföld: szept. 17-én d. e. negyed 12-kor ref. temp.: Huszti János. Rákospalota: szept. 24-én d. e. 11 órakor máv. telepi ref. temp.: Bencze Márton.

Felsőgöd: szept. 24-én d. u. 3 órakor ref. temp.: Huszti János.

Újpest: szept. 24-én d. e. 11 órakor ref. gyülekezeti teremben: Huszti J.

Rákosszentmihály: szept. 24-én d. e. 9 órakor evang. temp.: Bencze Márton.

Rákoscsaba: szept. 24-én d. u. 4 órakor ev. temp.: Bencze Márton.

Rákoshegy: okt. 1-én d. e. fél 12 órakor ref. imaház.: Bencze Márton.

Kecskemét: okt. 1-én d. e. fél 11 órakor Jókai-u. 39. sz. alatt: dr. Csiki G.

Szolnok: okt. 8-án d. e. 11 órakor ref. temp.: Huszti János.

Mindenegyik helyen úrvacsoraszolgálat. Szeretettel kérünk kenyeret és bort.

Unitárius Misszió Ház templomában az őszi hálaadó ünnep alkalmával, szeptember 24-én d. e. 10 órakor istentisztelet úrvacsoraszolgálati. Szolgálat: dr. Csiki Gábor.

Szám: 263/1950.

#### M E G H I V Ó

A budapesti unitárius egyházközség 1950 október 1-én, vasárnap d. e. 11 órakor V., Koháry-utca 4. székházának I emeleti termében rendes közgyűlést tart, melyre a gyülekezet tagjait szeretettel meghívjuk. Budapest, 1950 szeptember 4. Atyafiságos üdvözléssel: Szolga Ferenc s. k. lelkész, dr. Lázár János s. k. gondnok.

TÁRGYSOROZAT: 1. Gondnoki jelentés az egyházközség anyagi helyzetéről és a tűzkár helyreállítási munkálatokról. 2. Barabás István lelképásztor tényleges szolgálatban való visszatartásának ügye és az ezzel kapcsolatos kérdések. 3. Időközben érkező ügyek, indítványok írásban előre.

#### U N I T Á R I U S É L E T

A lap tulajdonosa: a Magyarországi Unitárius Egyházkör.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Csiki Gábor.

Évi előfizetési díja: 12 forint. Nyomta: Üttörő-nyomda, Bpest, VIII., Csepreghy-utca 2.

Kisgyörgy Miklós  
Szinbér u. 31.  
/Debreceni vonal/